

Evropska
komisija

Poudarki iz študije Eurydice

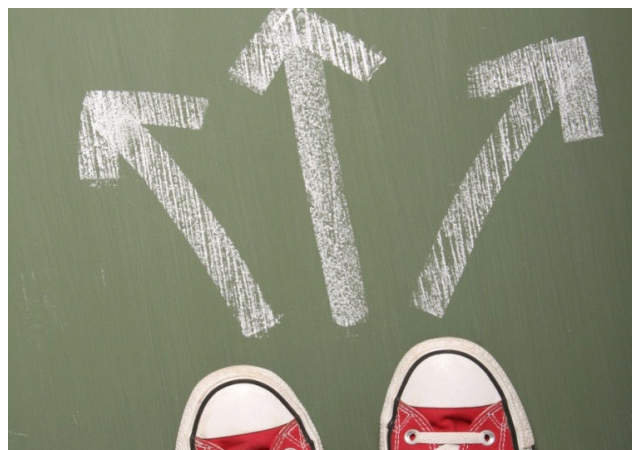
Posodabljanje visokega šolstva v Evropi: dostop, preprečevanje osipa in zaposljivost

Spodbujanje razvoja množičnih visokošolskih sistemov (*) je v političnih programih na nacionalnih in evropski ravni med prednostnimi nalogami. Visokošolski sistemi v Evropi bi namreč morali biti oblikovani tako, da bi se lahko hitro odzivali in prilagajali potrebam na znanju utemeljenega gospodarstva in družbe. Prav tako se za širjenje baze znanja in spodbujanje napredka od čedalje večjega števila evropskih državljanov zahteva visokošolska izobrazba. Zato je tako v strategiji EU 2020, katere cilj je do leta 2020 povečati delež mladih z dokončano terciarno izobrazbo na najmanj 40 %, kot v programu za posodobitev visokošolskih sistemov veliko pozornosti namenjene povečanju števila študentov v visokošolskem izobraževanju.

Ob upoštevanju teh ciljev in za optimalno oblikovanje politike avtorji v poročilu Eurydice z naslovom *Posodabljanje visokega šolstva v Evropi: dostop, preprečevanje osipa in zaposljivost* proučujejo, kakšne so v Evropi – na vseh treh stopnjah visokošolskega izobraževanja – politike in prakse, ki zadevajo:

- *dostop*, tj. zavedanje o možnostih za visokošolsko izobraževanje, pogoje za vpis in sprejemne postopke;
- *preprečevanje osipa* in ukrepe, ki študentom s težavami pri študiju pomagajo napredovati po študijskem programu;
- *zaposljivost* in ukrepe, ki študentom pomagajo pri prehodu iz visokega šolstva na trg dela.

Ta brošura povzema glavne ugotovitve poročila.

(*) Opomba ur.: Študija zajema tudi podatke o višjem strokovnem izobraževanju v Sloveniji.

Izobraževanje in
usposabljanje

Kaj je Eurydice

Naloga omrežja Eurydice je seznaniti in razložiti, kako so organizirani in kako delujejo različni izobraževalni sistemi v Evropi. Omrežje pripravlja opise nacionalnih izobraževalnih sistemov, primerjalne študije o specifičnih temah, kazalnikih in statistiki. Vse publikacije Eurydice so brezplačno na voljo na spletni strani Eurydice ali jih lahko naročite v tiskani obliki. Eurydice s svojim delom spodbuja razumevanje, sodelovanje, zaupanje in mobilnost na evropski in mednarodni ravni. Omrežje sestavljajo nacionalne enote v evropskih državah, koordinacijo pa opravlja Izvajalska agencija EU za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo. Več informacij o omrežju Eurydice najdete na <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>

Celotno angleško različico študije z naslovom

Posodabljanje visokega šolstva v Evropi: dostop, preprečevanje osipa in zaposljivost lahko najdete na spletni strani Eurydice

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_report_s_en.php

Tiskan izvod poročila

lahko naročite na eacea-eurydice@ec.europa.eu

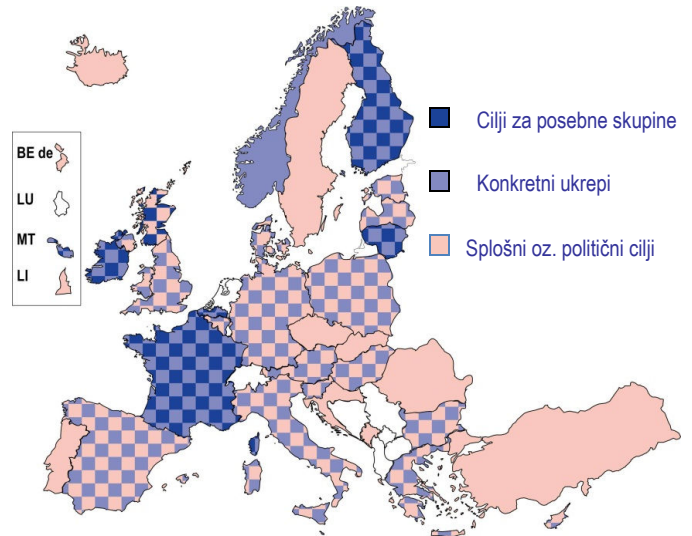
Oseba za stike

Wim Vansteenkiste,
Komuniciranje in publikacije:
+32 2 299 50 58

Le osem držav si je za cilj določilo večje deleže posebnih skupin študentov

Gledano konceptualno, z dostopom do visokošolskega izobraževanja niso več mišljene le pravice tistih, ki izpolnjujejo vse pogoje za vpis v študijski program. Nov koncept vsebuje tudi 'socialno razsežnost' oziroma prizadevanja za to, da bi se v študentski populaciji zrcalile vse družbene skupine. V praksi to pomeni, da bi si politike morale prizadevati za odpravljanje ovir, povezanih s prikrajšanostjo posameznikov, na primer zaradi njihovega socialno-ekonomskega položaja. Splošne cilje glede dostopa do študija so določile skoraj vse države, za posebne skupine študentov pa je to naredilo le osem držav. Poleg tega so ciljne skupine v teh državah zelo različne. Flamska skupnost v Belgiji, na primer, med te skupine uvršča otroke, katerih starši nimajo visokošolske izobrazbe. Finska želi povečati delež moških, Litva pa bi rada povečala delež žensk na področjih matematike in naravoslovja.

Nacionalne politike za povečanje števila študentov, 2012/13

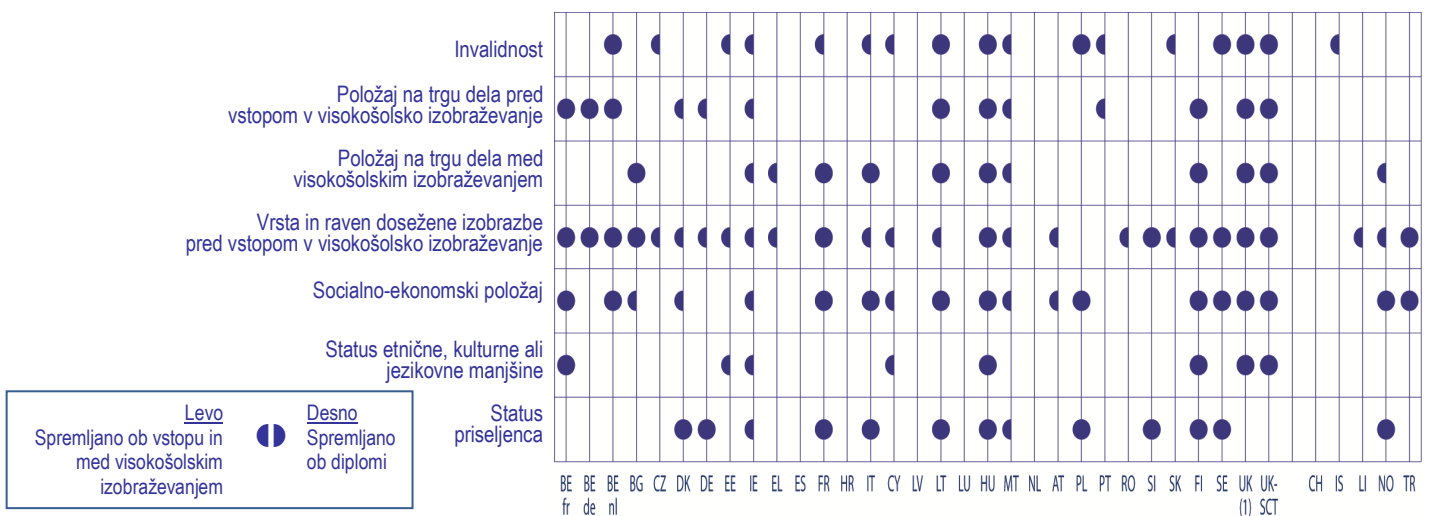
Vir: Eurydice.

Spremljanje značilnosti študentov je po državah zelo različno, uporaba podatkov pa ni optimalna

Skoraj vse države zbirajo osnovne podatke o študentski populaciji, kot so starost in spol, drugi podatki o značilnostih študentov, ki jih države zbirajo skozi določeno obdobje, pa so precej različni: 'vrsta in stopnja izobrazbe, dosežena pred

začetkom visokošolskega izobraževanja', je eden izmed najpogosteje zbranih podatkov, podatki o etnični, kulturni ali jezikovni manjšini v študentski populaciji pa se popisujejo zelo redko.

Najpogosteje spremljane značilnosti študentske populacije, 2012/13

Tudi če je zbiranje in spremljanje podatkov o študentih sistematično, uporaba podatkov ni zmeraj optimalna. Tako na primer 19 izobraževalnih sistemov ni zmoglo poročati o tem,

kako so se med študijskima letoma 2002/03 in 2012/13, razen po številu in spolu, spreminjale posamezne značilnosti študentske populacije.

Visokošolske institucije le redko dobijo finančne spodbude za širitev dostopa do študija

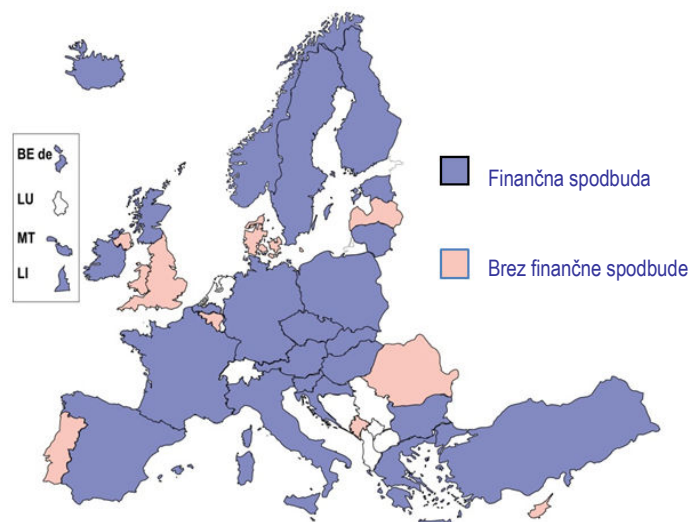
Še eno presenetljivo dejstvo, ki je v nasprotju z ambicijami politike, je v pomanjkanju finančnih spodbud visokošolskim institucijam za širitev dostopa do študija. Le Irska in Združeno kraljestvo

nagrajujeta tiste visokošolske institucije, ki so uspešne pri sprejemanju študentov iz manj zastopanih skupin in preprečevanju njihovega osipa skozi celoten študijski program.

26 izobraževalnih sistemov študente finančno spodbuja, da pravočasno končajo študij

Lažji dostop do visokošolskega izobraževanja še ne zagotavlja velikega števila diplomantov. Študentom je treba posvetiti dovolj pozornosti, da študij tudi dokončajo. Posebne ciljne skupine, ki bi jih lahko povezovali z ukrepi za boljšo uspešnost, niso prav pogosto omenjene, posamezne države pa si zmanjšanje osipa postavljajo kot splošni cilj in študente za uspešnost nagrajujejo. 26 izobraževalnih sistemov finančno spodbuja študente k pravočasnemu dokončanju študija. Tako od študentov zahtevajo plačilo šolnine ali upravnih taks le, če zamudijo rok, do katerega bi morali končati študij. Med ukrepi je tudi omejitev finančne pomoči le na redni čas študija.

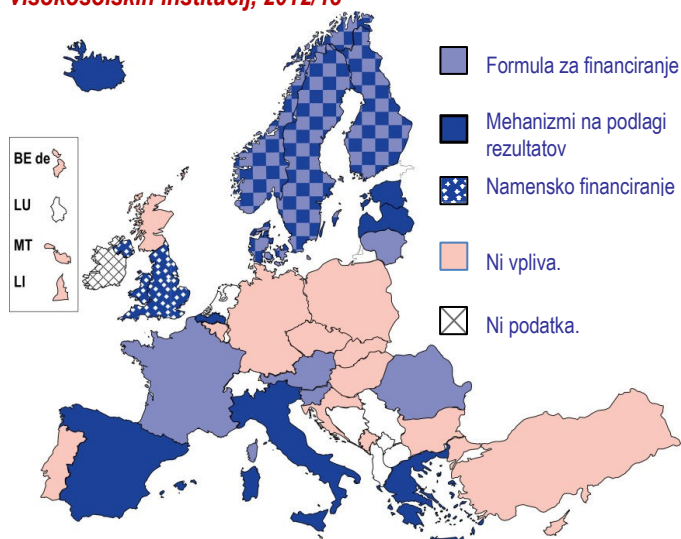
Spodbude za študente, da končajo študij v omejenem časovnem obdobju, 2012/13

Vir: Eurydice.

Polovica evropskih držav institucijam, ki si prizadevajo za večji delež diplomantov, zagotavlja finančne spodbude

Vpliv stopnje dokončanja študija/osipa na financiranje visokošolskih institucij, 2012/13

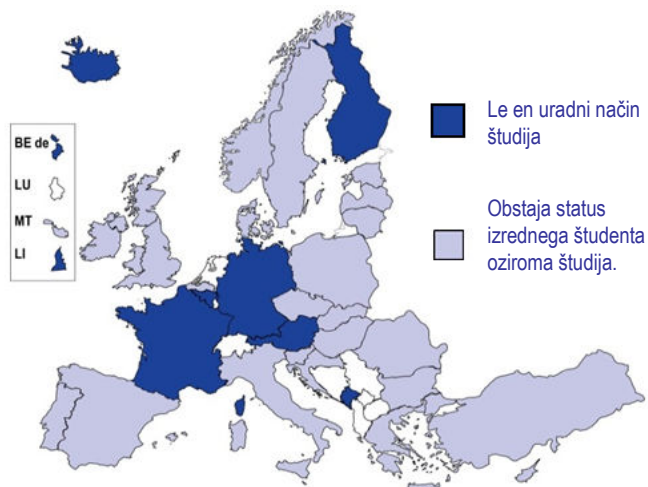
Vir: Eurydice.

Za pravočasno dokončanje študija so poleg študentov lahko finančno nagrajene tudi visokošolske institucije, če študentom pomagajo pri napredovanju in dokončanju študija. Zanimivo je, da takšne spodbude zagotavlja le polovica evropskih držav. Pri drugi polovici pa večje število diplomantov oziroma zmanjšanje osipa nima nikakršnega vpliva na financiranje institucije.

Izredni študij je za posameznike pogosto dražji od rednega

Večja prožnost za dokončanje študija, na primer z omogočanjem izrednega študija ali študija na daljavo, lahko prav tako pozitivno vpliva na vpis in delež študentov, ki diplomirajo. Večina evropskih držav študentom že ponuja možnost, da si v primerjavi s tradicionalnim rednim študijem, ki je omejen na določeno lokacijo, organizirajo študij na prožnejši način. Čeprav bi moral izredni študij olajšati življenje tistim, ki si ne morejo izbrati rednega, pa ima ta možnost svojo ceno. V 12 izobraževalnih sistemih, na primer, izbira izrednega študija v primerjavi s tradicionalnim rednim za študente pomeni oziroma najverjetneje pomeni precejšen strošek. Poleg visokih šolnin so finančna sredstva, do katerih so upravičeni, pogosto zelo omejena.

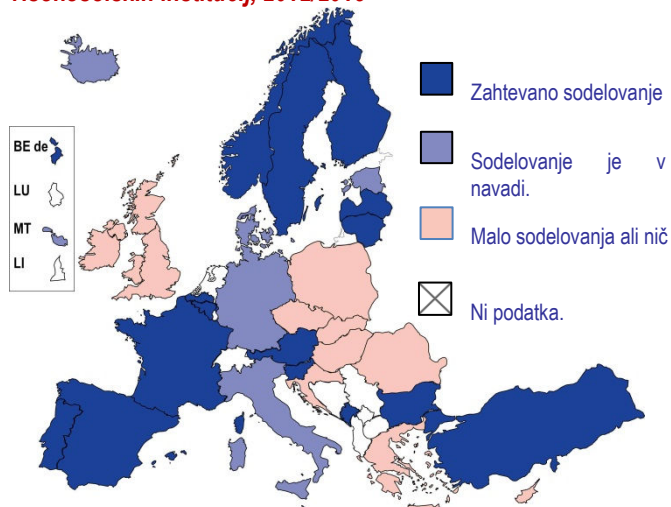
Uradno priznan status izrednih študentov oziroma izrednega študija v evropskih državah, 2012/13

Vir: Eurydice.

17 izobraževalnih sistemov se o usklajevanju študijskih programov s potrebami trga dela posvetuje z delodajalci

Sodelovanje delodajalcev pri načrtovanju in upravljanju visokošolskih institucij, 2012/2013

Vir: Eurydice.

V nacionalnih sistemih in visokošolskih institucijah si močno prizadevajo za izboljšanje zaposljivosti svojih diplomantov. To lahko storijo tako, da študijske programe oblikujejo skladno s potrebami trga dela ali se kako drugače prepričajo, da študentom posredujejo ustrezno znanje in kompetence. Eden izmed mehanizmov za usklajevanje študijskih programov s potrebami trga dela je posvetovanje z delodajalci oziroma neposredno sodelovanje delodajalcev in podjetij pri oblikovanju visokošolskih študijskih programov. Uveljavilo se je v 17 izobraževalnih sistemih; delodajalci sodelujejo pri razvijanju kurikulumov in poučevanju, v organih odločanja ali v posvetovalnih organih.

Agencije za zagotavljanje kakovosti so le redko pozorne na podatke o dostopnosti, zmanjšanju osipa in zaposljivosti posameznih skupin študentov

Agencije za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu navadno namenjajo nekaj pozornosti podatkom o dostopnosti, zmanjševanju osipa študentov in zaposljivosti, le redko pa imajo v mislih različne skupine študentov. Tudi če se od njih pričakuje, da bodo presojale vpisne postopke, se navadno ne posvečajo temu, kako lahko ti vplivajo na dostopnost prikrajšanih študentov. V postopkih za zagotavljanje kakovosti agencije obravnavajo tudi preprečevanje osipa študentov, opazujejo trende, povezane z napredovanjem in

dokončanjem študija, le redko pa pripomorejo k razumevanju vzrokov osipa. Prav tako ni dokazov, da bi katera koli država ali agencija za zagotavljanje kakovosti sistematično analizirala možnosti zaposlovanja v povezavi s socialnim profilom diplomantov. Zato je nemogoče vedeti, ali dejavniki, na primer socialno-ekonomska prikrajšanost ali etnična pripadnost, za katere je znano, da vplivajo na dostop in dokončanje študija, vplivajo tudi na zaposljivost diplomantov.